

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ACCESSIBILITAT I LA INCLUSIVITAT, I AL DRET A LA IGUALTAT I LA DIVERSITAT (RESERVES D'ESTACIONAMENT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 13 de febrer de 2024 el ciutadà va presentar una queixa davant aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- És titular d'una targeta d'aparcament per a persones amb discapacitat i compleix els requisits per ser beneficiari d'una reserva d'estacionament com a conductor. Té reconeguda una discapacitat del 48% i necessita fer ús de dues muletetes de manera permanent. Per això, necessita que la ubicació de la plaça estigui tan a prop com sigui possible del seu domicili.
- Va demanar ubicar la reserva al seu carrer, just davant del seu portal. Es tracta d'una via, tipus passatge, de plataforma única, prou ampla i sense circulació. Hi consta la senyalització de prohibició de parada i estacionament.
- El Districte de Sant Martí li va denegar aquest emplaçament sobre la base que no existeix una zona d'estacionament. A canvi, una persona del Districte li va trucar i li va oferir una altra ubicació més allunyada que no satisfà les necessitats del ciutadà.
- Considera que el tracte que ha rebut de la persona amb la qual va parlar per telèfon no va ser adequat per les raons següents:
 - No va motivar per què no era possible crear una zona d'estacionament amb la seva reserva.
 - Quan va explicar que necessitava dues muletetes i que els dies de pluja no podria utilitzar la plaça, li va respondre que aquest no era el seu problema.
 - Posteriorment, quan va demanar que se li revisés la petició, va ser atès per la mateixa persona, que li va negar el dret a fer aquesta petició de revisió.

- El ciutadà ha aportat fotografies d'altres places d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda (PMR) tant del mateix districte com d'altres, a carrers amb característiques que considera semblants a la seva, incloent algun carrer de vianants on la ubicació de la plaça sí que està davant del domicili del titular, o altres carrers amb circulació però on s'ha rebaixat la vorera per facilitar-hi l'accés.
 - Carrer de Bonaventura Pollés, entre el 9 i el 4, diverses places PMR
 - Gran Via de les Corts Catalanes, 1178; 1180; 1190, diverses places PMR
- Considera que és un greuge comparatiu que en altres casos s'hagin autoritzat reserves d'estacionament en condicions semblants a la seva.
- Després de presentar aquesta queixa, el Districte de Sant Martí va oferir dues ubicacions més al ciutadà, que també han sigut rebutjades atès que, igual que en l'anterior oferiment, totes estan allunyades de casa seva i, a mesura que la seva patologia avanci, cada vegada li serà més complicat accedir-hi.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Sant Martí i a l'Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

Els dies 4 de març i 21 de març de 2024 es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 14 de març i 4 i 29 d'abril de 2024 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits exposen les actuacions dutes a terme per l'Ajuntament.

CONSIDERACIONS

1. Reserva d'estacionament per a persones amb discapacitat

La Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques i de barreres en la comunicació, fomenta l'accessibilitat i la utilització dels béns i serveis de la societat per a les persones amb mobilitat reduïda o amb qualsevol altra limitació, mitjançant la supressió de barreres arquitectòniques i barreres en la comunicació, i mitjançant l'aplicació de mesures tècniques adequades que permetin millorar la seva qualitat de vida.

El Decret 135/1995, de 24 de març, de desplegament de la llei esmentada anteriorment i d'aprovació del Codi d'accessibilitat estableix, en el capítol 6, les normes sobre la targeta d'aparcament per a vehicles que transportin persones amb discapacitat.

El Decret 97/2002, de 5 de març, sobre la targeta d'aparcament per a persones amb disminució i altres mesures adreçades a facilitar el desplaçament de les persones amb mobilitat reduïda concreta diversos aspectes per garantir la utilització correcta de les modalitats de la targeta d'aparcament.

Les persones amb discapacitat titulars d'una targeta d'aparcament també tenen dret a ser titulars d'una reserva d'estacionament. Així ho recull l'article 5 del Decret 97/2002 relatiu a les mesures que han de garantir els ens locals:

d) Possibilitar la reserva de places d'aparcament, prèviament a la sol·licitud, en els llocs on es comprovi que és necessari per a les persones titulars de targetes d'aparcament per a persones amb disminució, i, especialment, a prop dels seus domicilis i/o dels seus llocs de treball. Aquesta reserva es farà per mitjà de senyals de trànsit complementades [sic] amb un disc addicional i grafiat horitzontal, que reproduïxin el mateix símbol d'accessibilitat que figura a la targeta d'aparcament per a persones amb disminució.

D'acord amb l'article 34 de l'Ordenança de circulació de vianants i de vehicles (OCVV), les zones de reserva d'estacionament i de prohibició d'estacionament constitueixen un ús comú especial dels béns de domini públic i, per tant, estan subjectes a llicència municipal,¹ la tramitació de la qual és gestionada pel districte corresponent.

¹ <https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/oficinavirtual/ca/tramit/20150001197>

En cas de persones amb discapacitat, els requisits per obtenir la reserva d'estacionament en un lloc proper al seu domicili són els següents:

- a) Que siguin titulars de la targeta d'estacionament identificada com a titular conductor/a.
- b) Que siguin titulars de la targeta d'estacionament identificada com a titular no conductor/a, quan, tenint mobilitat reduïda, la persona titular sigui menor de 18 anys o, si és més gran, tingui un grau de disminució igual o superior al 65 per cent.
- c) Qui sigui titular de la targeta d'estacionament identificada com a titular conductor/a també pot sol·licitar-la prop del seu lloc de treball.

El termini de tramitació de la llicència és de dos mesos, d'acord amb l'article 52 del Decret 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament del patrimoni dels ens locals. En cas que l'Ajuntament no resolgui expressament la sol·licitud de llicència, s'entén que està desestimada a tots els efectes. El termini de la concessió d'ús privatiu és d'un any i és preceptiu tramitar anualment la renovació² corresponent per poder continuar gaudint de la reserva d'estacionament.

D'acord amb l'informe del Districte de Sant Martí, el 27 d'octubre de 2022 el promotor de la queixa va sol·licitar una reserva d'estacionament situada just davant de casa seva. El 15 de novembre de 2022 el districte li va notificar que l'emplaçament proposat no era vàlid per ubicar-hi una reserva d'estacionament PMR, **atès que no era una zona amb places d'aparcament ordinari**. Com veurem a continuació, que la zona permeti l'aparcament ordinari és un factor que l'Ajuntament pren en consideració per determinar la ubicació d'una plaça PMR.

2. Criteris generals per ubicar les reserves d'estacionament PMR

D'acord amb els informes municipals del Districte, els criteris i factors que es tenen compte per ubicar una reserva d'estacionament per a persones amb discapacitat són els següents:

- Proximitat a l'habitatge o a la feina.
- Prioritzar que l'encotxament i desencotxament es faci pel costat de la vorera.
- Si a la zona hi ha més reserves PMR, posar-les a continuació.

² <https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/oficinavirtual/ca/tramit/20130001126>

- No ubicar-les abans de passos de vianants, guals o altres reserves similars, en el sentit de circulació. Aquests espais es reserven per a futures places de motos a fi de garantir la visibilitat de vianants i persones conductores.
- No ubicar-la davant d'una terrassa.
- Evitar, tant com es pugui, desplaçar zones de càrrega i descàrrega, reserves de motos o altres reserves instal·lades per a serveis generals.
- Tenir present els elements urbans que poden interrompre l'encotxament i desencotxament del titular, com, per exemple, fanals, bancs, aparcament de bicis, etc.
- La llargada de les places és de 4,5 metres en tots els casos, excepte per a fundacions, etc. que necessitin miniautocar; en aquests casos, ens hi comuniquem per adaptar-nos-hi.
- Les reserves es consideren adaptades quan, entre altres requisits, no inclouen cap escala ni graó aïllat.
- No es té en compte el grau de mobilitat de la persona.
- Es té en compte l'interès general.
- **És necessari que l'emplaçament ja sigui una zona d'estacionament ordinària.**
- La proposta d'ubicació que les persones sol·licitants fan mitjançant la sol·licitud normalitzada és una mera proposta que serà revisada pels serveis tècnics del districte.

Segons es dedueix dels informes, **aquests criteris no estan establerts en cap protocol o document i no hi ha cap prioritació ni regles a l'hora d'aplicar-los.** De la lectura dels criteris se'n fa evident que alguns s'haurien de configurar com a requisits essencials i, per tant, sense cap marge de maniobra (com sembla que és el cas pel que fa a què existeixi prèviament una zona d'estacionament) i, en canvi, d'altres sí que haurien de permetre alguna flexibilització (com moure algun element de la configuració de la via).

Convé recordar que per a les persones amb discapacitat, i especialment depenent de les possibilitats de moure's amb autonomia, moltes tasques de la vida diària aparentment senzilles poden suposar una dificultat afegida, com ara entrar i sortir d'un vehicle, treure i col·locar la cadira de rodes al maleter o accedir al pas de vianants mitjançant els rebaixos de vorera sense haver de passar per la calçada. A més, la mera obtenció del carnet de conduir ja té uns condicionants específics per a una persona amb mobilitat reduïda; la compra d'un vehicle requereix d'unes despeses d'adaptació elevades, i fer-ne ús requereix una pràctica prèvia per habitar-se a la conducció amb els mecanismes adaptats. Lògicament, tot això pot suposar un esforç titànic depenent de les especialitats del cas.

Per això, aquesta Sindicatura no comparteix el criteri que no es tinguin en compte les característiques específiques de cada persona, ja que sovint la maniobra que han de fer és complexa i cal que l'Ajuntament ubiqui la reserva en un lloc que **en garanteixi l'accessibilitat i la seguretat**.

3. Denegació del cas concret

El motiu principal de queixa és la denegació d'ubicar la reserva d'estacionament al carrer on viu el sol·licitant.

D'acord amb els informes del districte, la denegació es fonamenta en una única raó: que aquest carrer no disposa, d'inici, d'una zona d'estacionament.

Aquest raonament no convenç l'interessat, que va aportar fotografies d'altres reserves d'estacionament tant del mateix districte com del de Sants-Montjuïc, a carrers que també són de vianants i on tampoc hi ha places d'estacionament ordinari i, malgrat això, l'Ajuntament sí que hi ha atorgat llicència per ubicar-hi una reserva d'estacionament PMR. En alguns casos, fins i tot s'han fet canvis singulars a la via per tal de facilitar-hi l'accés, com ara rebaixar la vorera.

Per aquest motiu, aquesta Sindicatura va sol·licitar una ampliació d'informe al Districte, i aquest va al·legar un nou motiu de denegació que mai no ha estat comunicat a l'interessat: que el seu carrer és un àmbit privat i no permet que s'autoritzi l'estacionament en superfície perquè es consideraria un increment de l'ocupació de la parcel·la i l'ocupació de la parcel·la ja està esgotada.

Respecte d'altres reserves del Districte de Sant Martí en trams on no hi ha estacionament, el Districte ho justifica detallant que:

En el cas de Gran Via de les Corts Catalanes, en el moment de reurbanitzar el carrer es van disposar espais tant per a aparcament per a persones amb mobilitat reduïda com per a càrrega i descàrrega i, per aquest motiu, hi ha espais que es poden fer servir per emplaçar aquest tipus de reserves.

A la pregunta de si hi ha uns criteris excepcionals per poder considerar que s'ubiqui una reserva en una zona on no hi hagi prèviament zona d'estacionament, el Districte de Sant Martí ha respost taxativament que no hi ha criteris excepcionals que ho permetin.

Al seu torn, l'**Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans** informa que la Direcció de Serveis de Mobilitat és el servei que vetlla per una aplicació homogènia dels criteris per garantir l'accessibilitat a tota la ciutadania de la manera més equitativa possible, però que és el districte l'òrgan que gestiona i decideix la ubicació.

Respecte el cas que ens ocupa, l'Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans ens ha informat que les places PMR en un carrer de vianants al Districte de Sants-Montjuïc van ser atorgades abans de la pacificació de la via.

D'això anterior aquesta Sindicatura en pot extreure les conclusions següents:

- Tal com denuncia l'interessat, el Districte de Sant Martí va crear reserves d'estacionament en trams de via on inicialment no hi havia zona d'estacionament, però s'hi va poder crear una plaça PMR. Segurament en aquests casos es va prioritzar cercar una solució tècnica per garantir el dret d'estacionament de la persona per sobre d'altres criteris secundaris.
- Quant a les reserves d'estacionament autoritzades en carrers de vianants al Districte de Sants-Montjuïc, la ciutadania no sap que es van concedir abans de pacificar el carrer (per tant, quan sí existia una zona d'estacionament). Aquest fet crea una aparent situació de tracte diferent, que s'interpreta per la ciutadania com a contrari al principi d'igualtat.
- Actualment no hi ha cap mecanisme liderat per la Direcció de Serveis de Mobilitat que garanteixi l'aplicació homogènia dels criteris.

Aquesta Sindicatura considera que la realitat dels carrers **acredita l'existència de tractaments diferents** entre districtes, així com dins el mateix districte.

Aquesta situació crea dubtes sobre el compliment **del principi d'igualtat i el dret a la bona administració** recollits a l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, que imposa, a totes les administracions públiques, l'obligació de servir amb objectivitat els interessos generals i actuar d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la Constitució, a la llei i al dret.

També detalla que, entre d'altres, les administracions públiques han de respectar, en la seva actuació i les seves relacions, els principis de servei efectiu a la ciutadania, **objectivitat i transparència de l'actuació administrativa** i de cooperació, col·laboració i coordinació entre les administracions públiques.

Al seu torn, l'article 5 de la "Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona" estableix que totes les persones tenen dret a relacionar-se amb l'Administració municipal d'una **manera imparcial i objectiva**, amb respecte als principis de bona fe, transparència i confiança legítima, i que l'actuació municipal sigui proporcionada a les finalitats que la justifiquen.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació del Districte de Sant Martí podria millorar en eficàcia en la concessió de reserves d'estacionament PMR, i l'actuació de l'Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans hauria de millorar quant a la seva obligació de coordinació.**

- **Recomanar a l'Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans** que, en l'exercici de les seves competències, revisi els criteris per ubicar les reserves d'estacionament PMR de manera que quedin regulats en un protocol, amb elements de prioritització i unes regles clares i equitatives. En el cas de persones conductores, es recomana incloure factors de ponderació que permetin flexibilitzar els criteris establerts per poder tenir en compte la maniobrabilitat de l'estacionament.
- **Recomanar a l'Àrea de Mobilitat, Infraestructures i Serveis Urbans** que, en l'exercici de les seves competències, valori crear algun mecanisme de control i seguiment per a vetllar per l'aplicació homogènia dels criteris d'ubicació de les reserves d'estacionament PMR per part dels districtes.
- **Recomanar al Districte de Sant Martí** que, quant al cas concret del promotor de la queixa, torni a valorar totes les opcions per cercar una solució tècnica que permeti al ciutadà estacionar com més a prop millor del seu domicili / lloc de treball, i suggerir que es faci una visita in situ juntament amb l'interessat per valorar la maniobra.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.